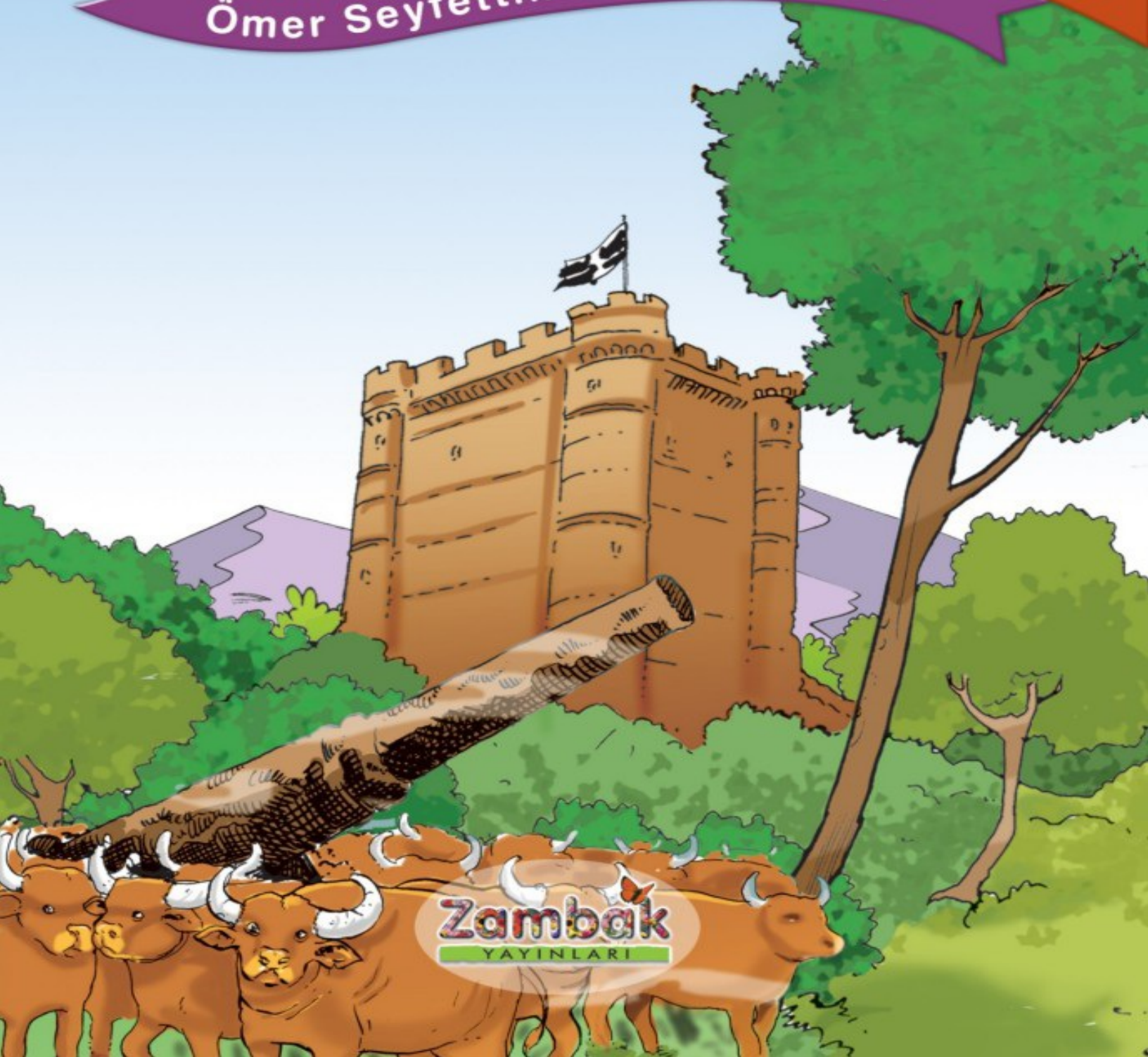

MEB Tavsiyeli İlköğretim 100 Temel Eserden Seçmeler 17

KÜTÜK

Ömer Seyfettin'den Seçmeler

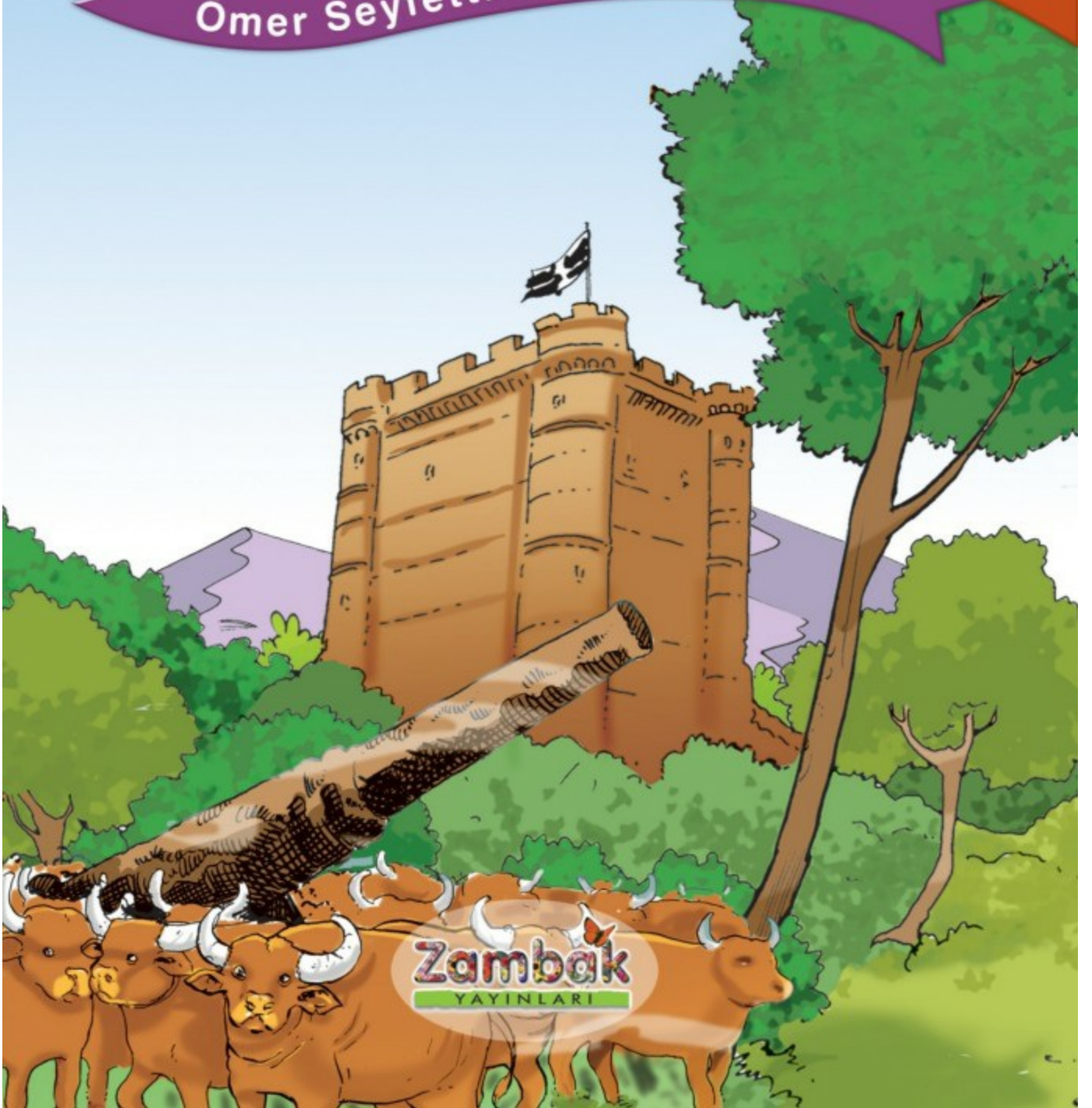

Zambak
YAYINLARI

MEB Tavsiyeli İlköğretim 100 Temel Eserden Seçmeler 17

KÜTÜK

Ömer Seyfettin'den Seçmeler

KÜTÜK

Hazırlayan:
M. Orhan BUĞRAHAN

Zambak
YAYINLARI

KÜNYE

Copyright © Zambak Yayıncılık ve Eğitim Gereçleri Tic. AŞ
Bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan şirketin önceden izni olmaksızın elektronik, mekânîk, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır. Bu kitabın tüm hakları, Zambak Yayıncılık ve Eğitim Gereçleri Tic. AŞ'ye aittir.

MEB Tavsiyeli İlköğretim 100 Temel Eserden Seçmeler 17

KÜTÜK

Yayın Yönetmeni
Mehmet AZİM

Editör
Sait TÜRKOĞLU

Resimleyen
İmam CİCİ

Grafik ve Görsel Tasarım
Sürat Dizgi - Grafik - Tasarım

Zambak
YAYINLARI

Tek-er İş Merkezi Mahmutbey Mah. Soğuksu Cad.
Nu.: 31 Kat:5 34217 Bağcılar / İSTANBUL
tel.: (0212) 604 21 23 Faks: (0212) 443 98 39
www.zambak.com

KÜTÜK

Alaca karanlık içinde sivri, siyah bir kayanın belirsiz hayali gibi yükselen Şalgo Burcu uyanıktı. Vakit vakit inlediği trampet, boru seslerini akşamın hafif rüzgârı, derin bir uğultu hâlinde, her tarafa yayıyor. Karga sürüleri bulutlu havanın, donuk hüznünü daha beter artırıyor. Mor dağlar gittikçe koyulaşıyor, gittikçe kararıyordu. Yamaçlardaki dağınık gölgeler, ormanlar, dereler, yollar ve ıssız korular sanki korkunç bir fırtınanın gürlemesini bekliyorlardı.

Burcun tepesinde, beyazlı siyahlı bir bayrak, can çekişen bir kartal gibi kıvranıyordu.

İki bin kişilik kuşatma ordusunun çadırları, kaleye giren geniş yolun sağındaki büyük dişbudak ağaçlarının etrafına kurulmuştu. Yerlere kazıklanmış kır atlar, yabancı kokular duyuyor gibi sık sık başlarını kaldırarak kişiyorlar, tırnaklarıyla toprağı kazmaya çalışıyorlardı. Dallarda kırmızı çullar, sırmalı eğerler asılı duruyordu. Cemaatle kılınmış akşam namazından dağılan askerler çadırların arasından gürültü ile geçiyorlardı. Kısa emirler, çağrılan isimler, kahkahalar sakin havayı bozuyor, atların yanında itişen birkaç gencin şen naraları duyuluyordu. Çifte direkli yeşil çadırın kapısı önüne serilmiş büyük kaplan postu vardı. Postun üzerinde koca bıyıklı, iri vücutlu, ateş bakışlı şair kumandan oturuyordu. O, gözlerini alacağı kalenin sallanan bayrağına dikmişti. Karşısında diz çökmüş kethüdasının anlattıklarını dinliyordu. Ordugâha yarım saat önce dörtnala gelen bu adam yaşlı, şişman bir askerdi. İşte kaç hafta oluyor, kumandanının “Gündersdref Baronu Erasm Tofl’u beraber vurmak” teklifini içeren bir mektubunu, Hâdim Ali Paşa’ya götürmüştü. Ama paşa çok meşguldü. Vakit bulup cevap verememişti. Dregley Kalesi’ni sarıyordu. Kuşatmanın başlangıcından sonuna kadar hazır bulunan kethüda şimdi orada gördüklerini söylüyordu. Bu kale gayet sarp, gayet dik bir kayanın zirvesine yapılmıştı. Arslan Bey sordu:

– Bizim kaleden daha yüksek mi?

– Daha yüksek beyim.

Kumandanın, “bizim kale” dediği henüz çırpınan bayrağına hasretle baktığı Şalgo Burcu idi. Fakat o, burasını birkaç gün içinde ele geçireceğini iyi biliyordu. Daha birkaç hafta önce Boza Kulesi’nde hücumlarına karşı durmak isteyen Andrenaki, Mihâl Terşi, Etiyen Soşay, nasıl kendisine kuleyi teslim etmişlerdi? Nasıl kahramanlığını, cesaretini alkışlamışlardı? Lütfuna teşekkürler ederek çekilip gitmişlerdi...

– Ben bir kalenin karşısında çok duramam, dedi. Hiç sabrım yoktur. Ama Ali Paşa, çok sabırlı... Maşallah!

Kethüda, başını kaldırdı:

– O da sabırsız ama ne yapsın? Dregley pek yalçın, pek sarp... Borse Dağları içinde baş kale bu imiş diyorlar.

– Paşa muhafızlara evvela teslim teklif etmedi mi?

– Etti.

– Kabul etmediler mi?

– Hayır, etmediler.

– Kalenin kumandanı kimdi?

– Zondi isminde bir kahraman...

– Ben onların kahramanlıklarını bilirim. Verdikleri sözü tutmazlar. “Vire”yi bozarlar. Elçiye hakaret ederler.

– Hayır, Arslan Bey, Zondi bildiklerinizden değil. Çok mert bir adam.

– Paşa, teslim teklifini kiminle gönderdi?

– Papaz Marten Uruçgalo ile gönderdi.

– Ne ise... Türk elçi gönderseydi mutlaka canına kıyarlardı.

– Paşa, Türk elçisi gönderseydi Zondi bunu yapmazdı.

– Ne biliyorsun?

– Papaz Marten’e söylediği sözlerden anladım.

– Ne demiş?

– Demiş ki: “Git, Paşa’ya söyle. Bana teslim teklif etmesin. Bir askere bundan büyük hakaret olamaz. O nasıl harp adamı ise ben de harp adamıyım. Ya ölürüm ya galip gelirim. Ama görüyorum ki benim işim bitti. O durmasın, bütün kuvvetiyle hücum etsin. Ben mutlaka, yıkılacak kalenin taşları altında kalmak isterim.”

– Sahi, namuslu bir askermiş...

Kethüda:

– Yalnız namuslu bir asker değil, Arslan Bey! Hem de gayet âlicenap bir mert, dedi.

– Nasıl?

– Bakın anlatayım. Papaz Marten ordugâha red haberini getirmek için dönerken Zondi onu tutmuş. Evvelce esir aldığı iki Türk delikanlısını yanına getirmiş. Bunlara gayet kıymetli erguvani elbiseler giydirmiş. Ceplerini altınla doldurmuş. “Al bunları, Paşa’ya götür. Benim ile beraber ölmelerini istemiyorum. Çok yiğit gençlerdir. Terbiyelerine dikkat etsin. Devletine iki büyük asker yetiştirmiş olur.” demiş.

– Sahi âlicenap bir adammış.

– Sonra, elimize sağ geçen esirlerden işittik. Kalenin avlusuna silahlarını, gümüş takımlarını, en kıymetli eşyalarını yığarak yakmış. Ahırındaki savaş atlarını, ağlayarak kendi eliyle öldürmüş. Son hücumda bizim asker kalenin kapısını zorladı, kırdı. Yeniçeriler bir kurşunla yaralanan Zondi’yi diri diri yakalamaya çalıştılar. Ama mümkün olmadı. O, dizüstü sürünerek ölünceye kadar vuruştı.

– Demek Paşa bu mert düşmanla konuşamadı.

– Evet, konuşamadı. Onu, kalenin karşısına gömdü. Mezarının üstüne bir mızrak, bir bayrak dikilmesini emretti.

– Aşk olsun! Ben olsam bir türbe yaptırırım vallahi!

Arslan Bey düşmanın cesurunu, kahramanını, yılmazını severdi. Ona göre harp bir mertlik sanatıydı. Düşman ordusundan kaçıp kendisine sığınanlara hiç acımaz: “Hain, her yerde haindir.” derdi.

Ortalık bütün bütün kararıyor, gece oluyordu.

Kethüda, uzun uzadıya anlattığı Dregley Kalesi’nin hikâyesini hâlâ bitiremiyordu. Yatsı namazı için abdest suyu taşıyan angaryacılar, meşalelerle geçmeye başladılar. Arslan Bey, Şalgo’nun, ateş böcekleri gibi sönük sönük parlayan ışıklarına bakıyordu. Kethüdanın sözlerini işitmeyerek kendi planını düşünüyordu. O biliyordu ki düşmanların hepsi Zondi gibi Plas Batanyus gibi, Lozonci gibi, kahraman değildi. İçlerinde tavşan kadar korkakları da vardı. Mesela Seçeni Kalesinin muhafızları, daha Ali Paşa yaklaşırken cephanelerini, erzaklarını, mallarını bir kurşun atmadan bile bırakıp kaçmışlardı. Birkaç güne kadar burası da alınınca Holloko, Boyak, Şağ, Keyarmat kaleleri kalıyordu. Ama Allah kerimdi.

– Hepsinin zaptı belki bir ay sürmez, diye mırıldandı. Kethüdanın kumandanın ne düşündüğünden haberi yoktu. Anlamadı. Sordu:

– Bu kalenin zaptı mı beyim?

– Hayır; canım! Bu birkaç günlük iş! Hele hava biraz kapansın... Fulek’e kadar dört beş kale var. Onların hepsini diyorum.

– Bir ayda dört beş kale... Bu güç beyim.

– Niçin güç olsun?

– Daha bu kaleye bir tüfek atılmamış. Ben attan inerken yoldaşlar söylediler.

– Ben burasını, bir kurşun atmadan alacağım.

– Nasıl beyim?

– Senin aklın ermez. Hava biraz kapansın, görürsün...

- Hiç topa tutmadan hücum mu edeceğiz?
- Hayır!
- Ya ne yapacağız?
- Havanın kapanmasını bekle, dedim ya! Göreceksin.
- !!!

Arslan Bey, planlarını en yakın adamlarından bile saklardı. “Yerin kulağı var.” derdi. Ağızdan çıkan bir sır mutlaka işitilecekti. Kethüda gibi bu sessiz, bu manasız beklemeden bütün askerler sıkılıyorlar, bir şey anlamıyorlardı. Kumandanın imdat, cephane, top beklediği söyleniyordu. İhtiyar sipahiler, “Biz burasını imdat gelmeden alamaz mıyız? İki top yetmez mi? Ne duruyoruz?” diye çadırlarında söyleniyorlardı. Buraya geldiği günden beri askeri istirahat ettiren Arslan Bey her sabah erkenden atına biniyor. Tek başına gerilerdeki ormanların içine dalıyor, saatlerce kalıyor, gülerek dönüyor:

– Hava bozmayacak mı? Ah biraz sis olsa diye gözlerini gökten, kalenin sallanan bayrağından ayıramıyordu.

İşte kethüdanın getirdiği mektupla Ali Paşa da teklifini kabul ediyordu. Onunla birleşince ordusu yedi bin kişi kadar olacaktı. O vakit şüphesiz Tofel’i, Pallaviçini’yi diri diri esir tutabilecekti.

Koyu karanlık içinden uzaktan uzağa Şalgo Burcu’ndaki nöbetçilerin attıkları acı naralar, acı köpek ulumaları işitiliyordu. Gökte hiç yıldız yoktu. Arslan Bey, hizmetçisinin tuttuğu billur bardaktaki yakut suyu içti. Kethüdasıyla konuşurken düşündüğü hep kendi planıydı. Yine göğe dalmıştı. Birdenbire sordu:

- Hava kapanıyor gibi değil mi?
- Evet...
- Bakalım yarın...
- Hücum mu edeceğiz beyim?
- Hayır canım, hava bozsun, görürsün. Kethüda yine bir şey anlamadı.

* * *

Bir sabah...

Binlerce bacadan henüz tütmüş soğuk, nemli, bir duman kadar koyu bir sis her tarafı kaplamıştı. Ordugâh, sancaklar, tuğlar, çadırlar, dişbudak ağaçları, atlar, hiç, hiçbir şey görünmüyordu. Arslan Bey atını hazırlatmıştı. Yine yapayalnız, her günkü gittiği yere doğru kaybolacaktı.

O kadar neşeli idi ki...

Bütün zabıtları, çavuşları çağırttı. Hepsi hücum var sanıyordu. At divanı yapar gibi bir ayağı yerde, bir ayağı üzengide:

- Ağalar, bugün kaleyi alacağız! Ben iki saate kadar geleceğim. Şimdi hepiniz hazır olun, dedi.
- Beyaz, büyük sakalının çerçevelediği yüzü sis içinde boşlukta duruyor sanılan ihtiyar topçubaşı sordu:
- Siz gelmeden ben dövmeye başlayım mı, beyim? Arslan Bey güldü:
- Hayır!... Senin iki topunun güllerine ihtiyacımız yok. Yalnız bize çok gürültü yap!
- Nasıl gürültü beyim?
- Toplarını boşuna yerinden kıvılda. Topçularını, kalenin bedenlerine doğru yaklaştır. Avazları

çıkacağı kadar, “Heya, mola...” diye bağırt!

– Anlamıyor musun? Yalnız gürültü istiyorum.

– Pekâlâ beyim!

Sonra diğer zabıtlere döndü:

– Siz de bütün askerlerinizi savaş düzeniyle bunlara yaklaştırın. Mümkün olduğu kadar çok gürültü yaptırın. “Heya, mola...” çektirin. Angarya naraları attırın. İş türküleri söylettirin.

İhtiyar topçubaşı gibi zabıtlar da çavuşlar da bu emirden bir şey anlamadılar. Fakat onlar anlamadan yapmasını pek iyi bilirdilerdi.

– Baş üstüne, baş üstüne!...

– Haydi; ama çabuk...

– ...

Hepsi iki adım ayrılınca sisin içinde görünmez oldular. Arslan Bey, tepinen atına binince yuları tutan kethüdasına:

– Sen de koş, yanına bir adam al. Gerideki Değirmenli Çiftliği’nde biriktirdiğim elli mandayı hemen buraya sür. Burca giden yolun yanında hazır tut... Orada beni bekle. Haydi!

– Baş üstüne!

– Ama çabuk...

– ...

Hızla mahmuzlanan azgın at şaha kalkarak sisin içine atıldı. Üzerindeki sırmalı kaftanın etekleri altın kanatlara benzeyen Arslan Bey’le, efsanelerdeki bir kuş gibi uçtu.

Biraz sonra...

Nereden geldiği belli olmayan derin bir gürültü sis içinde kaynıyor, ileri geri, yaklaşıyor, uzaklaşıyor, dalgalanıyordu. Kös, kalkan, boru sesleri at kişnemelerine karışıyordu. Alınan emirler, verilen kumandalar yüzlerce ağız tarafından ayrı ayrı tekrarlanıyordu. Bastıkları yerleri görmeyen askerler harp düzeninde bağırarak, duyduklarını tekrarlayarak dirsekleriyle, kalkanlarıyla birbirlerine dokunarak duman içinde ilerliyorlardı.

Sağ taraftan topçuların “heyha, mola”ları işitiliyordu. Etrafını saran gürültüden hücumun başladığını kale de anladı. Boru, trampet, hurra sesleri aksetmeye, tek tük tabanca, tüfek atılmaya başladı. Gözcüler kale bedenlerinin dibine kadar gidip geliyorlardı. Safların arasında topçubasının büyük bir lağım açtığı söyleniyordu.

Askerler, zabıtlerin emriyle oldukları yerlerde bağdaş kurmuş bekliyorlar, gürültü ediyorlardı.

Nihayet Arslan Bey, terden sıırıslıklam olmuş atıyla duman içinde harp sıralarının arasında, adım adım göründü. Her adımda:

– Yiğitlerim! Sis açılmaya başladı mı hemen susun. Hep birden ayağa kalkın, hücum edecek gibi durun. Ama ileri gitmeyin. Ateş de açmayın. Ben düşmana teslim teklif edeceğim, diyordu.

Topçuların, topçulara karışan angaryacıların “heya, mola” naraları gittikçe ziyadeleşiyor, büyüyor; dağları, taşları inletiyordu.

* * *

Öğleye doğru sis açılmaya başladı. Askerler, sallanan siyahlı beyazlı bayrağıyla Şalgo’yu bir hayal gibi gördüler. Sesler kesildi. Kuzeyden esen bir rüzgâr dumanları dağıtıyor; gerilere, ormanlara doğru sürüyordu.

Artık herkes birbirini görüyordu.

Kaleye pek yaklaşmıştı. Askerler, gözleriyle kumandanlarını aradılar. Burç kapısına giden yolun gediğinde atıyla dolaşıyordu. Gediğin önünde büyük bir manda sürüsü vardı. Burcun tepesinde siperlerin arasında kalkanlı, tüfekli adamlar geziniyordu.

Cesur Arslan Bey, kır atını ileriye sürdü. Kaleye yüz adım kadar yaklaştı. Arkasındaki kethüdasıyla, genç tercüman koşular...

Gür sesiyle haykırdı:

– Hey bre Şalgo muhafızları! Ben, padişahımın dedesine sizin kralınızın memleketlerinden büyük yerler zapt etmiş Bosna Valisi Yahya Paşa’nın torunlarındanım. Atam Hamza Balı Bey, daha on dört

yaşında iken sizin ordularınızı perişan etmiş, Viyana kuşatmasında, Viyenberg önünde şan almıştır. Ben hangi kaleye gittimse geri dönmemişim. Daha geçen gün iki küçük topla “Boza” kulesini yerle bir ettim. Mihal Tersî, Etiyan Soşay, Andrenaki gibi kahramanlarınıza canlarını bağışladım. Vadiye çekildim. Geçip gitmeleri için yol verdim. Haydi gelin. Siz de teslim olun! Boş yere kanınızı döktürmeyin...

Kale ile beraber bütün ordunun işittiği bu teklifi tercüman avazı çıktığı kadar bağıarak tekrarladı. Derin bir sessizlik...

Arslan Bey’in atı duramıyor, şaha kalkıyor, sağa sola tepiniyordu. Kethüda atı dizgininden tutmaya çalışıyordu.

Burcun tepesinden bir cevap verdiler. Tercüman tekrarladı:

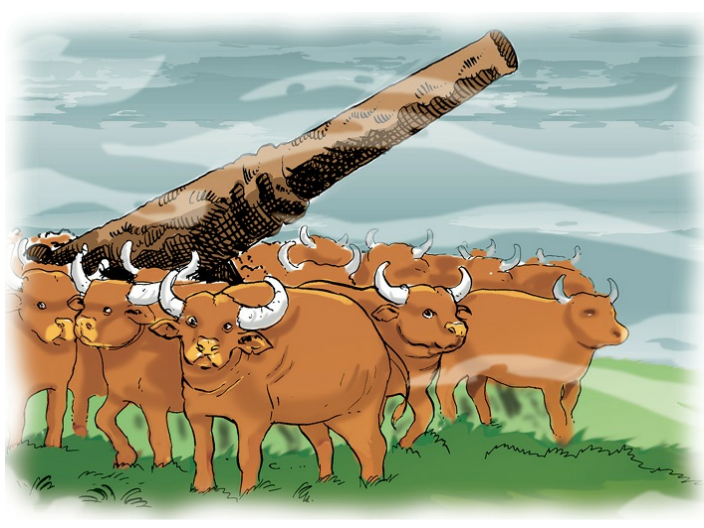
– “Ne gibi şartlarla?” diyorlar, beyim.

Arslan Bey, deminkinden daha sert bir sesle haykırdı:

– Şartım filan yok. Biz teslim olanın canına kıymayız. Teslim olmazsanız beş dakika sonra kalenin içinde bir canlı adam kalmaz. Karşınızdaki yolun gediği üzerinde gördüğünüz nedir? Anlamıyor musunuz? Babalarınızdan işitmediniz mi? Elli manda ile buraya getirdiğim bu topun iki güllesiyle binlerce Şalgo kuvvetinde olan İstanbul kaleleri tuzla buz oldu. İşte İstanbul’u alan bu top... Bir kere ateş edeceğim. İkinci atıma hacet yok. Ne kaleniz kalacak ne de kendiniz kalacaksınız. Acıyorum size...

Genç tercüman, bu sözleri yine avazı çıktığı kadar tekrarlarken bütün askerler gözlerini yolun gediğine çevirdiler. Mandaların yanında uzun, büyük, gayet müthiş bir topun korkunç bir ejderha gibi uzandığını gördüler. Safların arasında sevinç sesleri yükseldi. Herkes Arslan Beyin bir haftadır ne beklediğini şimdi anlıyor, demek bu top geliyormuş...

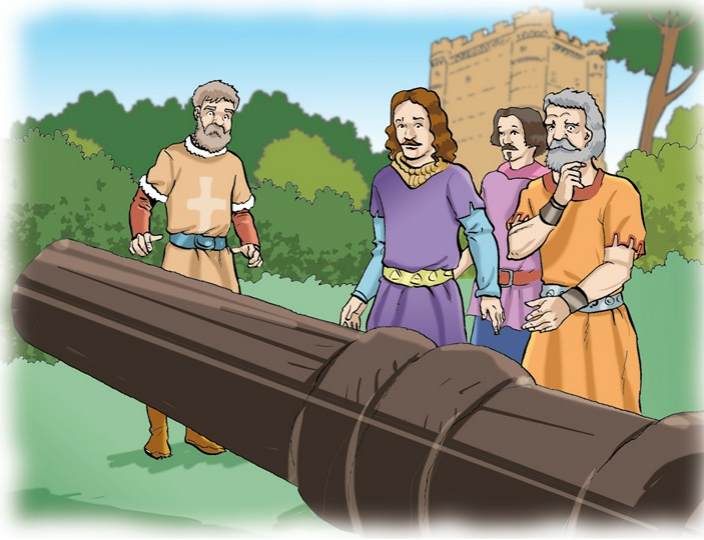
* * *

Biraz sonra...

Şalgo'nun tepesinde şan, namus kefeni olan uğursuz beyaz bayrak dalgalanıyordu. Demir kapılar açılmıştı. Korkudan sapsarı kesilen tuğlu kumandan, altın kılıçlı asilzadeler, zırhlı şövalyeler Arslan Bey'in önünde dize gelmişlerdi. Silahları alınan düşman ikişer ikişer bağlanıyor, takım takım ordugâhın arkasına götürülüyordu. Kalenin içindeki kıymetli şeylerden ortada bir dağ kabarıyordu. Al yeşil bayraklarla kalenin tepesine dolan askerler bağışıyorlardı. Aralarındaki dervişler bedenlerden sarkarak ezan okuyorlar, tekbir çekiyorlardı. Teslim olan kumandanla yanındakilere Arslan Bey:

– Korkmayınız! Hayatınız bağışlanmıştır. Biz “vire”yi bozmayız. Gelin, size elli manda ile buraya getirdiğim topu seyrettireyim, dedi.

Tercüman bunu tekrarlayınca hepsi birbirlerine bakıştılar. Bu müthiş, bu korkunç aleti hem merak ediyorlar hem de yakından görmeye çekiniyorlar. Arslan Bey'in arkasına takıldılar. Büyük topa doğru yürüdüler. Yaklaşınca Arslan Bey:

– İşte, sizin böyle topunuz var mı, dedi. Düşman kumandanı tercümanla cevap verdi:

– Hayır!...

– Niçin yapmıyorsunuz?

– Bilmiyoruz.

Genç bir şövalye tercümana bir şeyler sordu.

Arslan Bey:

– Ne diyor, dedi.

– Bey bu topu kaç günde İstanbul'dan buraya getirmiş, diyor.

– Sen de ki: “İstanbul'dan getirmemiş. Burada bir hafta içinde kendisi yapmış.”

Tercüman bu sözleri söyleyince esirler afallaştılar. Arslan Bey yaklaşp elleriyle yoklamalarına, daha yakından görmelerine müsaade ettiğini söyletti. Gururlu kumandan, kahraman asilzadeler, cesur şövalyeler büyük topun etrafına toplandılar. Bir elini hançerinin elmas sapına dayayan Arslan Bey öteki eliyle gülümseyerek pala bıyıklarını büküyordu. Arkasındaki kethüda başını kaşıyarak gülmekten katılıyor, tercüman aptallaşıyordu. Yirmi adım uzakta duran mızraklı nöbetçiler de gülüşüyorlardı. Esirler topa ellerini sürdüler. Deliğini aradılar. Bulamayınca sarardılar. Sonra kızardılar. Birbirlerine bakiştılar. Öylece kaldılar. Kollarını çaprazlayarak yere bakan kale kumandanı titreyerek mırıldandı, tercümana baktı:

– Ne diyor?

– Bu mertlik değil, diyor.

Ona sor ki: “Henüz bir kere patlamayan bir toptan korkarak hemen teslim oluvermek mi mertliktir?”

Tercüman sordu:

– ...

– ...

Kalenin kumandanı gözlerini yerden kaldırıp cevap veremedi. Asilzadeler, şövalyeler birbirlerinin yüzlerine bakmaya cesaret edemediler. Oldukları yerde donup kaldılar.

Bir güllesiyle kaleyi yıkacak olan bu korkunç top, siyaha boyanmış kocaman bir kütükten başka bir şey değildi.

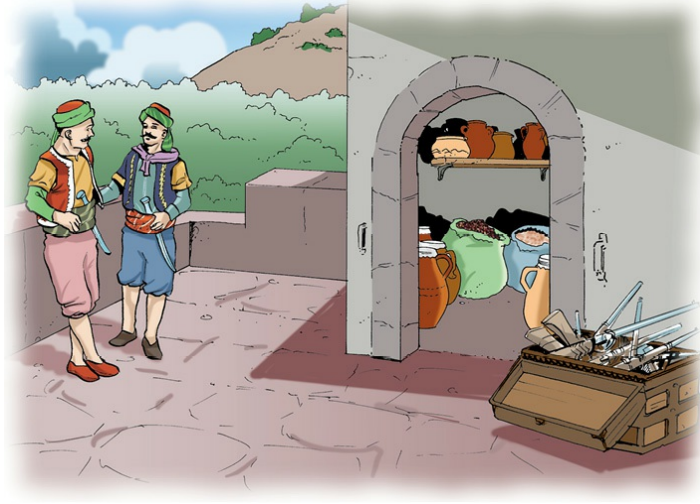

VİRE

İki senedir Goça taraflarını alan, on altı bin kişilik Türk ordusundan şimdi bu kalede hatıra gibi yüz elli asker kalmıştı. Onlar da işte iki yazdır padişahın gelmesini bekliyorlardı. Mutlaka alınacak olan “Kızılelma”nın yolu buradan geçiyordu. Sonbahar başında bir gece Hamza Beyin ulaklarından bir genç gelmişti. Ondan padişahın Acemistan hududunda olduğunu öğrendiler. Vakıa cephaneleri çoktu. Silahları mükemmeldi. Ancak daha üç dört aylık erzakları vardı. Ne yapacaklardı? “Tata”ya giden geçitler kapalıydı. Etrafta her çeşit kuş uçuşuyor ama hiçbir kervan geçmiyordu.

* * *

Yüksek burcun demir saçaklı küçük penceresinden, dağlarla çevrilmiş ıssız vadiye dalgın dalgın bakan Barhan Bey:

– Allah kerim, diye başını salladı.

Böyle sabahleyin erkenden karşısına dikilen ihtiyar sipahi zabiti Mahmut Ağa çok endişeli idi. Daha erzak bitmeden Adelsberg, Rizkinç yahut Breg kasabalarına bir akın yapılmasını teklif ediyordu:

– “Grobing” çok zengindir. Ah, oraya bir gidebilsek, dedi.

– Ee, kaleyi ne yapacağız?

– İçinde elli kişi muhafız bırakırız...

– Sonra yüz kişiyle nasıl akın ederiz?

– Basbayağı...

– Fakat elli kişi bu kaleyi tutamaz.

– Biz on gün içinde döneriz.

– On gün değil, on saat içinde neler olur...

Barhan Bey çok düşünen, hiç tuzağa düşmeyen akıllı cesurlardandı. Küçük, siyah gözleri daima karanlık bir inin derinliklerinden bakar gibi parlardı. Ne asildi ne de kul... Şehzade Beyazıt'ın bütün Anadolu'yu hayrette bırakan meşhur pehlivanı kahraman Kuduz Ferhat'ın üvey kardeşiydi. Fakat ona hiç benzemezdi. Kuduz'un çelik zırhları kâğıt gibi yırtan pençeleri, kalın demir kalkanları bir dokunuşta delen yumruğu, Barhan Bey'de yoktu. Barhan Bey'in kısa vücudu, yuvarlak omuzları üstünde hatta biraz ağır görünen kocaman bir başı vardı. Ağırliğından daima bir tarafa eğilmiş gibi duran bu başın içinde sönmez bir ateş, sönmez bir zekâ alevi tutuşuyordu. İşte bu mukaddes alev onu

daha pek genç iken en namlı kumandanların sırasına yükseltti. Yıllarca süren savaşın sınırsız meydanındaki en son nokta, en ileri kale padişahın emriyle ona emanet edilmişti. Ordu gelinceye kadar ne yapıp yapıp bu ücra kaleyi bırakmamak vazifesiydi. Hâlbuki akın için askerinden bir kısmını ayırma düşman hemen haber alacak, fazla kuvvetle kaleye yüklenecekti. Hem kuvveti ikiye ayırmak hiç münasip değildi. Zaten kuvvet de ne idi? Yüz elli kişi... Sipahi Mahmut tekrar sordu:

- Erzak bitince ne yapacağız?
- Allah kerim..
- Ama kışın akın güç olur beyim.
- Allah kerim..
- Nasıl?
- Mesela bakarsın ki ganimet ayağımıza gelir.
- Ya ganimet gelmeden bir kuşatmaya uğrarsak?
- Yine Allah kerim..
- ...

Mahmut Ağa'nın hakkı vardı. Burası okyanusun ortasında kaybolmuş öksüz bir ada gibiydi. En yakın kasabaya ancak iki üç günde gidilebilirdi. Kış bastırırsa erzak bulmak imkânsızdı. O vakit kaleyi bırakıp mutlaka "Tata"ya çekilmek icap edecekti. Hâlbuki yüz elli kişiyle günlerce düşmanın, haydutların arasından nasıl geçilirdi? Mademki padişah henüz Rumeli'ye geçmemişti, artık bu yaz büyük ordu gelmeyecek demektir. Kırk senedir düşman karşısında saç, sakal ağartan Mahmut Ağa çok güvendiği genç kumandanını yine biraz toy buluyordu. Sıkılarak:

- Böyle bekleyip durmaktan ne çıkar, dedi.
- Barhan Bey güldü:
- Merak etme Mahmut Ağa, Allah kerim...
- Ama...
- Allah kerim, diyorum ya...
- ...

Tam bu sırada açık kapıdan kısa boylu, pala bıyıklı, tıknaz bir çavuş girdi.

- Beyim, dedi. Sağ kuledeki nöbetçi uzaktan bir kervan görüldüğünü haber verdi. Gittim, baktım. Pek kervana benzetemedim. Galiba asker...

- Çok mu?
- Üç dört yüz kişi kadar...

Mahmut Ağa:

- Haydutlar olmalı, diye mırıldandı. Dayandığı pencereden hızla doğrulan Barhan Bey:
- Bakalım... dedi.

Odadan fırladı. Mazgallardan sızan hafif bir ışıkla aydınlanmış dar merdivenleri üçer üçer atladı.

Mahmut Ağa'yla çavuş da arkasından koşuyorlardı. Kuleye çıkınca sabah güneşinin henüz dağıtamadığı hafif sislerle örtülü ufka dikkatle baktı:

- Şövalyeler... dedi, bizi kuşatmaya geliyorlar.
- İyi görmeyen Mahmut Ağa sordu:
- Nereden anladınız?
- Mızraklarından, bayraklarından... Yanlarında iki de top var.
- Şimdi ne yapacağız?
- Allah kerim... Acele yok, düşüneceğiz.

* * *

İki saat sonra şövalyelerin gürültücü ordusu kaleyi iyice sarmıştı. Barhan Bey, demir kapıyı kapattı. Savunmadan başka çare yoktu. Zira kalenin girişi pek dardı. Dışarıya saldırı hareketi imkânsızdı. Hafif bir yaylım ateşi bile buradan kimseyi çıkartmazdı. Herkes silah başında hazır duruyor, yirmi kişi, hiç dinlenmeden palanganın iç avlusundaki büyük dibekte evvelce hazırlanmış kömürleri dövüyordu. Bu kömürlerin dövülmesi bitince kumandan cephaneliği açtırdı. Kapının önüne gelen ilk on iki çuvalın üst tarafından bir karış kadar barut aldırdı. Başka bir çuvala koydurdu. İçlerinden barut alınan çuvaların üst taraflarını da dövülen kömür tozlarıyla doldurttu. Ağzlarını yine eskisi gibi bağlattı. Sonra sarnıcın başına koştu. Yanından hiç ayrılmayan genç silahtarına:

- Benim odamda kapının arkasında iki büyük kutu var. Haydi, çabuk onları getir, dedi.
- Yukarıdan koşa koşa gelen sipahi zabiti Mahmut Ağa kumandana yaklaştı.
- Hücum başlayacak beyim, emret, topları dolduralım.
- Hayır, toplara lüzum yok.
- Onlar toplarını kurdular.
- Kursunlar.
- Ee, biz ne yapacağız?
- Bekleyeceğiz. Gazilere söyle, ben yukarı gelinceye kadar ateş etmesinler.
- Baş üstüne.

Mahmut Ağa, ayrılmadan silahtar kutuları getirdi. Barhan Bey, kendi eliyle kutunun birini açtı.

Sarıca boşaltdı. Bu siyah bir tozdu. Silahtara:

– Elindekini de git, kuyuya boşalt, dedi.

Sonra anlamadan bakan Mahmut Ağa'ya güldü:

– Artık serbestçe “Vire”yi konuşabiliriz.

– Ne? “Vire”yi mi?

– Evet!...

– Sahi mi söylüyorsunuz beyim?

– Sahi ya!

– Cephaneliğimiz barut dolu, silahlarımız mükemmel, gazilerimiz hazır, üç aylık yiyeceğimiz de var. Biz nasıl teslim oluruz?

– ...

– Kalede kimse buna razı olmaz beyim.

– Nene lazım. Sen şimdi benimle beraber gel, yukarı çıkalım.

Barhan Bey, gülümseyerek bedenlere çıkan taş merdivene doğru yürüdü. Biliyordu ki Türk askeri çok itaatlidir. Kumandanları ne söylerse hemen yaparlar. Fakat yalnız bir emre karşı itaat göstermezler. O da “teslim emri”dir. Türk ölmeyi, teslim olmaya tercih eder... Evet, “vire”ye kimse razı olmayacaktı. İçinden, “Ama kandırırım...” dedi. Kalenin üstüne çıkınca Mahmut Ağa'ya döndü:

– Zabitleri, bölükbaşları, çavuşları çağır. Buraya gelsinler, kendileriyle konuşalım. Haydi... emrini verdi.

Sonra beden siperlerini dolaştı. Diz çökmüş, dışarıya bakan askerin sırtından şövalyeler ordusunu inceledi. Üç yüz kişiden fazla idiler. Formaları, silahları düzenliydi. Hiç çapulcuya filan benzemiyorlardı... İki dakika sonra zırhlarını giymiş tolgalı zabitler, çavuşlar etrafına toplandılar. Barhan Bey bir elini padişahın son defa verdiği süslü kılıca dayamıştı. Ağır, levent bir tavır ile:

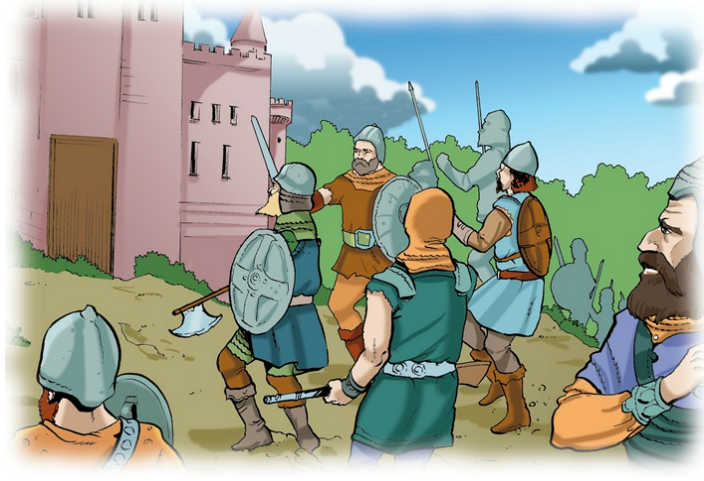
– Ağalar, dedi. Görüyorsunuz, kaleyi saranlar bizden çok. Belki bizim iki mislimiz. Savunmada kalsak üç aylık erzakımız var. Çok dayanamayız. Hâlbuki bu sene bize yardım gelmesinin imkânı yok. Çıkmaya da kalkışamayız.

– Niçin?

– Niçin, diye mırıldandılar.

– Bakınız niçin? Bu kaleyi biz yapmadık. Vaktiyle düşmandan “vire” ile aldık. Düşman galiba burasını yalnız savunma için yapmış. Çünkü hem kapısı çok dar hem de bir meydana doğru açılmıyor.

Kapının karşısındaki şu gördüğünüz tümsekte elli kişi yaylım ateşi açsa dışarıya sağ kimse çıkamaz.

İhtiyar Mahmut Ağa titriyordu:

- Biz teslim olmayız... dedi.
- Hayır, teslim olmayacağız. Vuruşmak için bir meydan bulacağız. Buna razı mısınız?
- Razıyız, razıyız...
- Bana emniyetiniz var mı?
- Var, var.

– O hâlde ben düşmanla “vire”yi konuşacağım. Maksadım teslim olmak değil, savaşmaktır. Varın yoldaşlara söyleyin. Sakın yanlış fikirlere kapılmasınlar. Benim emrimden dışarı çıkmasınlar.

– Baş üstüne, baş üstüne... diye ayrılan zabıtlar, bölükbaşları siperlerin arasındaki askerin yanına koşular.

Mahmut Ağa, Barhan Bey’in yanında kaldı. Tercümanı çağırttılar. Sınırlı adımlarla kapının üstündeki yüksek siperle gittiler. Barhan Bey, tercümana:

- Sor bunlara, ne istiyorlar bizden, dedi.

Tercüman bağırdı. Şövalyelerin saflarından gayet düzgün bir Türkçe ile cevap verdiler:

- Bu kaleyi istiyoruz, teslim etmezseniz zorla alacağız. Artık tercümana lüzum kalmadığını gören

Barhan Bey bağırarak kendi konuşmaya başladı:

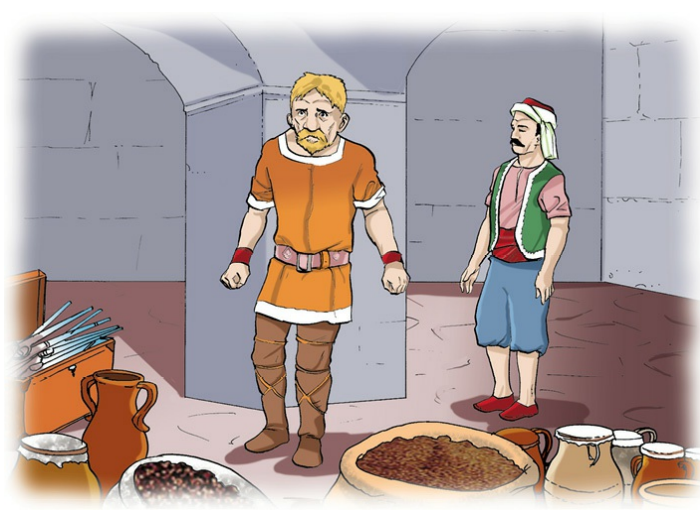
- Pekâlâ, kaleyi size bırakalım. “Vire”yi söyleşelim.

– ...

- Söyleşelim.

– ...

– Biz burada yüz elli kişiyiz. Hepimiz harp eriyiz. İçimizde çoluk çocuk, kadın, ihtiyar yok. Siz hücumla bu kaleyi bizden alamazsınız. Cephaneliğimiz ağız ağzına barut dolu. Erzakımız var. Silahlarımız mükemmel. Adamlarınızdan birini gönderin, içeri girsin. Biz de size bir rehin veriz. Adamınız cephaneliği, silahlarımızı, askerlerimizi gözüyle görsün. Yalan mı söylüyoruz, gerçek mi, anlasın. Sonra “vire”yi konuşuruz.

Aralarında bu teklifin tercümesi biraz uzun sürdü. Şövalyeler kabul ettiler. Kapıdan silahsız bir düşman askeri içeri alındı. Bir sipahi de rehin olarak dışarı verildi. Barhan Bey, kendi eliyle bu askere kalenin her tarafını gezdirdi. Dolu cephaneliği, topları, silahları, askeri ayrı ayrı gösterdi:

– Haydi yiğidim, git, kumandanlarına gördüklerini aynıyla söyle, dedi.

Bu asker dışarı bırakılarak verilen sipahi de içeri alındı. Yarım saat geçti... Barhan Bey, siperde bekliyordu. Henüz cevap verilmemişti.

On dakika daha geçti.

Deminki Türkçe ses ansızın sordu:

– “Vire” için şartlarınız ne?

Barhan Bey bağırdı:

– Biz iki senedir burada bekliyoruz. Artık ordumuzun gelmeyeceğini anladık. Bize müsaade edin. Silahlarımızla dışarı çikalım. Atlarımızı, cephanelerimizi, erzakımızı size bırakacağız. Aşağıya, memleketimize doğru çekilip gideceğiz.

Şövalyeler bu teklifi kısa bir görüşmeden sonra kabul ettiler. Cephaneler, toplar, atlar, erzak ellerine geçtikten sonra savaşa, hücumu ne gerek vardı. Zaten bu yüz elli Türk yolda açlıktan ölecekti. “Tata”ya kadar yollarda binlerce eşkiya kaynıyordu. Kaleyi bırakmak, sahipleri için muhakkak ölüm demektir. Fakat... Barhan Bey’in sesini yine duydular:

– Vireyi bozmayacağınıza nasıl teminat verirsiniz?

– ...

– ...

Şövalyeler namusları üzerine söz vermek istediler. Barhan Bey bunu yeterli görmedi. Aslında onlar hakikatte “vire”yi bozmayı düşünmüyorlardı. Türklerden zorla, savaşıla kale almanın ne çetin şey olduğunu hepsi bilirdi.

– Nasıl teminat isterseniz veririz, dediler.

Barhan Bey, istediğini söyledi:

– Biz yüz elli kişiyiz. Siz üç yüzden fazlasınız. Evvela iki kısma ayrılınız. Bir kısmınız bütün silahlarınızı öteki kısma versin. Silahlarınızın sayısı eşit olsun. O zaman emniyetle kapıdan çıkarız. Sonra biz çıkınca evvela silahlılarınız, sonra silahsızlarınız kaleye girsin. Biz size birçok cephane, top bırakıyoruz. Siz de toplarınızı içeri alın. Yalnız şu karşıdaki tepelere varıncaya kadar kaleden dışarı çıkmayacağınıza söz veriniz.

Bu teklifin görüşmesi de epeyce sürdü. “Vire”yi zaten bozmasını hiç düşünmeyen şövalyeler bu güvenceyi vermekte bir sakınca görmediler. Sert kumandalarla askeri ikiye ayırdılar. Bir kısmını silahsız bıraktılar. Kalenin açılan kapısından yayan olarak en önde Barhan Bey çıktı. Arkasından, tüfekleri, okları, kalkanları, tolğaları, zırhları parlayan, kaplan postlarına bürünmüş yüz elli cengâver görüldü. Silahların, kılıçların şakırtısından başka hiçbir ses işitilmiyordu. Kapıdan yüz adım kadar uzaklaştılar. Düşman askerleri boş kalan kaleye sevinç naraları, zafer hurraları atarak giriyorlardı. Hemen burcun kulesine bayraklarını çektiler. Çifte katırlara yüklü toplarını da dar kapıdan soktular. Dışarıda yalnız ağırlıkları, cephaneleri, yükleri kalmıştı.

Barhan Bey, ansızın haykırdı:

– Mahmut Ağa, çabuk tümseği tut...

Bölükten elli kişi ile bir anda kopan Mahmut Ağa kale kapısının ta karşısındaki tepeye fırlayıverdi. Barhan Bey’in kumandasıyla yalın kılıç kırk kişi de sol taraftaki çalılık kenarında duran düşman cephanesinin üstüne canlı bir çığ gibi düştü.

Kaleyi alan galipler aman verdikleri mağluplarının bu garip hareketlerinden evvela bir şey anlamadılar. “Ne oluyor?” diye bedenlerden bakışıyorlardı.

Türkçe sordular:

– İşte biz kalenin içindeyiz... Niye gitmiyorsunuz?

Barhan Bey’in kahkahası cevap verdi:

– Sizi kuşattık! Hemen teslim olun!

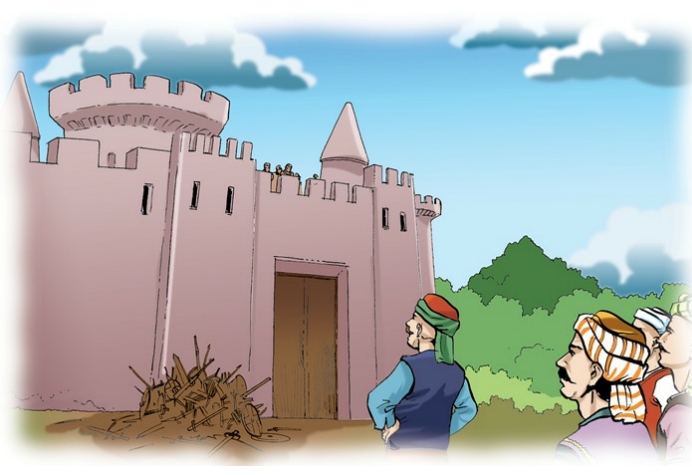
– !!!

– ...

Derin bir sessizlik... Sonra müthiş bir uğultu... Bedenlerin siperlerinde koşuşmalar... Küfürler, kumandalar... Barhan Bey’in bulunduğu tarafa oklar atılmaya başladı. Şaşkın galipler dışarıdaki ağırlıklarının, cephanelerinin ele geçirildiğini görünce bütün bütün şaşırdılar. Kale kapısından dışarı atılmak isteyenleri tümsekteki Mahmut Ağa’nın sipahileri okla, kurşunla birer birer deviriyordu.

Gürültü içinde Barhan Bey’in sert sesi tekrar işitildi:

– Bre şövalyeler! Yazık size! Son kurşunlarınızı atıyorsunuz, cephanelerinizi ele geçirdim. Sonra ne yapacaksınız? Tüfekleriniz ellerinizde çoban sopası gibi kalacak. Bu dar kapıdan çıkamazsınız. Kim isterse denesin. Gelin, teslim olun. “Vire”yi konuşalım.

– ...

Yavaş yavaş silah sesleri kesildi. Ama bir cevap çıkmadı. Bir dakika evvelki galiplerin bu acıklı, bu şaşkın sessizliğine cevap verir gibi Barhan Bey konuşmasına devam etti:

– Bıraktığım toplar boştur. Cephanelikte barut diye adaminıza gösterdiğim çuvallar kömür tozu doludur. İsterseniz gidip bakın...

– ...

– Kuyu ile sarnıcın suları da zehirlenmiştir. İsterseniz alınız, bakınız. Ölmek isterseniz bir damla tadınız...

– Şimdi vireyi reddedip teslim olmazsanız üç gün sonra susuzluktan öleceksiniz. Yahut yine teslim olacaksınız. O vakit aman vermem.

– ...

– Düşünün, taşının. Avcumun içindesiniz. Bir yere kaçamaz, kurtulamazsınız.

– ...

Kalede bir gürültüdür gidiyordu. Siperlerde koşuyorlar, topları yerlerinden oynatıyorlar, eğilip sinirli, korkunç bakışlarla aşağıya, deminden “vire” ile bıraktıkları mağluplarına bakıyorlardı. Bir saat sürmedi; kalede akıl, muhakeme şaşkınlığa galip gelir gibi oldu. Sarnıçla kuyunun simsiyah suyunu, cephanelikteki açılan çuvalların kömür tozlarıyla dolu olduğunu gören şövalyeler durumlarının korkunçluğunu anladılar. Su yoktu. Barut yoktu. Kalenin dar kapısından çıkmak imkânı yoktu. Öyle korkunç bir oyuna gelmişlerdi ki... Artık pes etmekten başka çare yoktu!

Biraz önce şövalye saflarının arasından bedenlere teslim teklif eden Türkçe ses bu sefer bedenlerden aşağıya, pusulara yatmış yeni kuşatmacılara haykırdı:

– Kaleyi size bırakacağız. “Vire”yi konuşalım!

– ...

– Konuşalım...

– ...

Şövalyeler şart olarak silahlarıyla beraber güneye gitmelerini teklif ediyorlardı. Barhan Bey kabul etmedi. Barutsuz, susuz bir kale ne işe yarardı? Bu kaleyi alıp içine girmek zaten tuzağa düşmek demektir. İşte buna kendileri bir örnekti! Şövalyeler, Barhan Bey’e şartlarını sordular. Onun şartları gayet uygun, gayet basitti. Kalede kapalı kalanlar ne kadar silahları varsa hepsini bedenlerden aşağı atacaktı. Barhan Bey, bunları sayıp topladıktan sonra içinde herkesin silahsız kaldığına emniyet getirirse bir şartla canlarını bağışlayacaktı.

- O şart ne, diye haykırdılar...
- Silahlarınızın hepsi aşağı atılmadan bu şart söylenilmez.

* * *

Kalede kapalı kalanlar Barhan Bey'in karşısında ümitsiz bir inatla üç gün daha dayandılar. Geceleri dar kapıdan çıkmaya çalışıyorlardı. Fakat aksi gibi ayın on dördü idi. Her taraf gündüzden daha aydınlıktı. Sipahiler dar kapıdan kayan her gölgeyi hemen deviriyorlardı. İçeride dudaklar kurumuş, susuzluk cana tak etmişti. Cephaneleri de tükeniyordu. Sonlarını, düşünmeye başladılar. Nihayet "vire" şartını anlamak için silahlarının hepsini kalenin bedenlerinden aşağı atmaya karar verdiler. Dördüncü günü sabahı burcun etrafında ansızın bir ok, yay, kılıç, kalkan, tüfek, meç yağmuru başladı. Bu yağmur beş dakika kadar sürdü. Yeniçeriler, sipahiler, azaplar bu silahları kucak kucak toplayıp tümseğin arkasına taşıdılar. Barhan Bey, hepsini dikkatle saydırdı. Denk denk bağlattı. Tam üç yüz kişinin silahları olduğuna kanaat getirdi. Sonra askeriyle beraber kalenin kapısına doğru ilerledi. Bağırды:

- Hepiniz iç avluda toplanın!

Silahsız düşman kendi dilleriyle tekrarladıkları bu emre bir koyun sürüsü usluluğuyla itaat etti... Barhan Bey, yalın kılıç sipahilerle kapıdan girdi. Avlu dolmuştu. İstese şimdi hepsini kılıçtan geçirebilirdi. Ama, hayır... Ona kafa değil, erzak lazımdı.

- Şövalyelerle asilzadeler bu tarafa ayrılınsın, dedi.

Parlak zırhlı, tüylü tolgalarının etrafında altın siperleri göze çarpan cesur şövalyeler, zengin asilzadeler bir tarafa toplandılar. Sayıldı. Bunların hepsi elli kişiydi.

- Kumandanınız kim, diye sordu.

İçlerinden iri, kırmızı sakallı bir adam ilerledi. Yüzü sapsarıydı. Bu, meşhur savaşçılardan Petonleç idi. Uğradığı susuzluk, cephanesizlikten ziyade, vuruşarak namusluca ölmek ihtimalinin yokluğu onu bitirmişti. Barhan Bey, tercüman vasıtasıyla dedi ki:

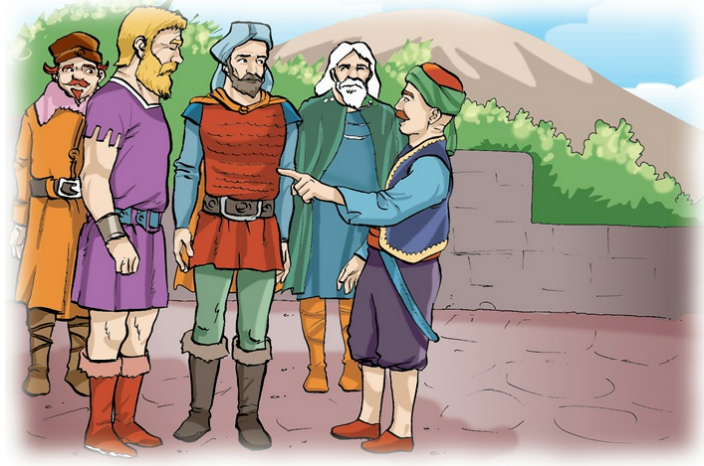

– Asilzadelerle şövalyeleri rehin gibi kalede tutacağım. Sen iki yüz elli silahsız askerinle var git, bir ay içinde bana mutlaka bin çuval un, beş yüz zembil pirinç, beş yüz koyun, iki yüz tulum yağ, yüz tulum peynir, yüz tulum pekmez getireceksin. Bir ay içinde bu istediklerim kaleye gelmezse rehin tuttuğum elli kişinin vay hâline!

Prens Petonleç daha beter sarardı, dudaklarını ısırıldı. Bu şart felaketin en müthiş tarafıydı. Barhan Bey, tercümana:

– Sararıyor, sor bakalım, çok susamış mı, dedi.

Petonleç cevap vermedi. Barhan Bey'in emriyle sipahiler avlunun ortasındaki kuyuya koştular. Bir kova su çektiler. Kovayı getirince doldurulan kupayı önce Barhan Bey içti:

– Korkmayınız, ne sarnıç ne de kuyu zehirlidir, dedi. Ben sizi aldatmak için yalnız içine biraz siyah boya attım. Siz tatmaya korktunuz. İnsan ölümden bu kadar korkarsa çok yanılır.

Kupayı kumandana verdi. Üç gün susuz duran kumandan kendine uzatılan kupayı reddetmedi. Artık silahsız esirler kuyunun başına üşüşmüşlerdi. Barhan Bey, rehinlerin sol kuledeki taş odaya götürülmesini emretti. Sonra kumandanı alarak cephaneliğe götürdü. Barut çuvallarının üst taraflarını döktürttü. Bir karış aşağılarının kömür tozu olmadığını gösterdi:

– Anladın ya... Baruta ihtiyacım yok. Ne vakit istersen beni kuşatmaya gel, dedi.

Silahsız düşmanlar, üç gündür kirli renginden korkup tadamadıkları suları kana kana içince biraz canlandılar. Önlerinde yatan kumandanları, gözleri yerlerde, sipahilerin şakaları arasında, dar kapıdan ikişer ikişer çıkarak geldikleri tarafa doğru, gittiler.

* * *

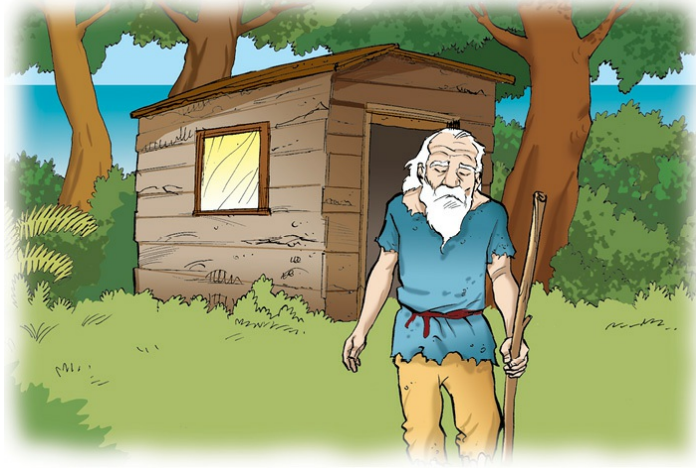
Bir ay geçmeden rehin asilzadelerle şövalyeleri kurtarmak için Prens Petonleç'in gönderdiği büyük erzak kervanı kalenin önüne yıkıldı. Dolu çuvallar, şişkin zembiller, ağır tulumlar birer birer içeri taşınıyordu. İç eyaletlerden çok uzaklardaki bu garip kalecik, mutlaka "Kızılelma"yı alacak olan büyük ordunun gelmesini, artık birkaç yıl daha rahat rahat bekleyebilecekti!

FORSA

Akdeniz'in ufuklarına bakan tepe, küçük bir çiçek bahçesi gibiydi. İnce ve uzun dallı badem ağaçlarının alaca gölgeleri, sahile inen keçi yoluna düşüyordu. İlkbaharın tatlı rüzgârları ile kendinden geçen martılar, çılgın naraları ile havayı çınlatıyorlardı. Bağın orta yerindeki yıkık kulübenin kapısız girişinden, saçlı sakalı bembeyaz olmuş bir ihtiyar çıktı. Elleri ayakları titriyordu. Gök kadar boş ve sakin duran denize baktı, baktı...

– Hayırdır inşallah, dedi. Duvarın dibindeki taş yığınlarının üzerine çöktü. Sırtında yırtık bir çuval vardı. Çıplak ayakları, sanki topraktan yoğrulmuş sanılacaktı. Gökle denizin birleştiği dumandan çizgiye dikkatlice baktı. Görünürde bir şey yoktu. Bu ihtiyar, her gece uykusunda kendisini kurtarmak için birçok geminin geldiğini gören zavallı bir eski Türk forsasıydı.

Esir olalı kırk yıldan fazla olmuştu. Malta korsanlarının eline düşmüş ve yirmi sene, onların kadirgalarında kürek çekmişti. Yirmi sene, iki zincirle ayaklarından, rutubetli bir geminin dibine bağlanmış olarak yaşadı. Zincirleri küflendi, çürüdü, kırıldı.

Yirmi yıl içinde birkaç kere halkalarını, çivilerini değiştirdiler. Onun, çelikten daha sert kaslı bacaklarına bir şey olmadı. Yalnız, abdest alamadığı için üzüldü. Her zaman, güneşin doğduğu sol tarafı ilerisine alır, gözlerini kibleye çevirirdi. Beş vakit namazını gizli gizli kılardı.

Elli yaşına gelince korsanlar onu: “Bu, artık iyi kürek çekemez...” diyerek bir adada satmışlardı. Artık efendisi bir çiftçiydi. On sene, kuru ekmek karşılığında bu çiftçinin yanında yaşadı. Bütün ümidi, memleketi Edremit’e kavuşmaktı. O: “Öldükten sonra dirileceğime nasıl inanıyorsam, elli yıllık esirlikten sonra memleketime kavuşacağıma da öyle inanırım.” derdi. En şanlı, en tanınmış Türk gemicilerindendi. İrili ufaklı donanmaları, tek başına, küçük gemisiyle mağlup etmişti. O zamanlar, Türk yurdunda ünü dillere destandı:

Yirmi yaşında Cebeli Tarık Boğazı’nı geçmişti. Poyraza doğru haftalarca, aylarca kenar kıyı görmeden gitmişti.

Üzerinde büyük buz dağlarının dolaştığı denizlere yelken açmıştı. Oraları, tamamıyla başka bir dünya gibiydi; altı ay gece, altı ay gündüz olurdu. Eşini, bu değişik dünyadan seçmişti.

Gemisiyle altın, gümüş, inci ve elmas dolu olarak vatanına dönerken kenarsız denizin ortasında evlenmişti. Oğlu Turgut da Çanakkale’yi geçerken doğmuştu. Eğer şimdi yaşıyorsa kırk beş yaşında olmalıydı. Kırk yıldır, İstanbul’un minareli ufku hayalinden hiç gitmemişti: “Bir gemim olsa gözümü kapatıp Kabataş’ın önüne demir atardım.” diye düşünürdü.

On yıl daha geçti. İhtiyarın adım atacak gücü kalmamıştı. Üstelik bağ sahibi de artık onu istemiyordu. Nereye gidecekti?

Yıllardır Türk gemilerinin geçmesini özlemişti. Kırk yıllık bir rüya... Türklerin, Türk gemilerinin gelişi... Gözlerini zayıf elleriyle iyice ovdu. Denizin gökle birleştiği yere yine baktı. Kesinlikle geleceklerdi. Bundan o kadar emindi ki: “Kırk yıl görülen bir rüya yalan olmaz!” diyordu.

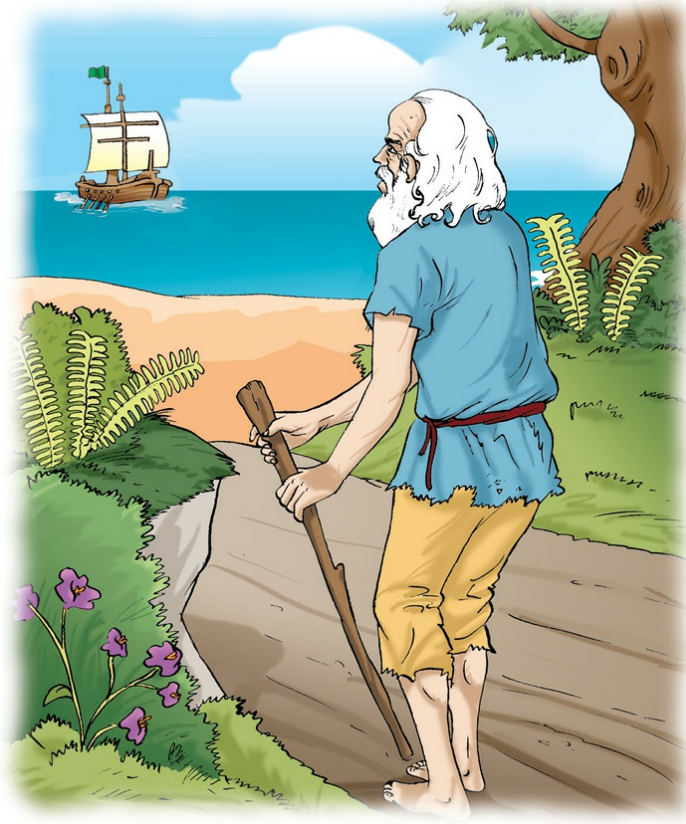
Martıların:

– Geliyorlar, geliyorlar, seni kurtarmaya geliyorlar gibi gelen, tatlı seslerini dinleye dinleye daldı.

Duvar taşlarının arasından çıkan kertenkeleler, üzerinde geziniyor; çuvaldan elbisesinin içine kaçıyorlardı. Gür ve beyaz sakalının üzerinde oynaşıyorlardı. Rüyasında, büyük bir Türk donanmasının limana girdiğini görüyordu.

– Bizimkiler! Bizimkiler, diye bağırarak uyandı. Ellerini göğsüne koydu. Bunlar, Türk gemileriydi. Gözlerine inanamadı: “Acaba rüyam devam mı ediyor?” şüphesine düştü. Fakat uyanırken rüya görülür müydü? Rüya görüp görmediğini anlamak için elini ısırdı. Yerden, sivri bir taş parçası aldı, alnına vurdu. Evet işte hissediyordu, uyanıktı. Rüya görmüyordu. Kırk yıllık bir beklemenin verdiği heyecan ve güçle davrandı. Birden kemikleri çatırdadı. Badem ağaçlarının çiçekli gölgeleriyle örülen yoldan yürüdü, kıyıya doğru koştu, koştu...

Kıyıya çıkan askerler, ak sakallı bir ihtiyarın kendilerine doğru koşmakta olduğunu görünce:

– Dur, diye bağırdılar. İhtiyar durmadı, bağırdı:

– Ben Türk’üm oğullar, ben Türk’üm!...

Askerler, onun yaklaşmasını beklediler. İhtiyar, askerlerin yanına varınca önüne ilk geleni tuttu, onu öpmeye başladı. Heyecanı yatışınca ona sordular:

– Kaç yıldır esirsin?

– Kırk yıldır esirim?

– Nerelisin?

– Edremitliyim.

– Adın ne?

– Kara Memiş.

– Kaptan mıydın?

– Evet, kaptan idim.

İhtiyarın etrafındaki askerler, birbirine bakıştı. Bir çığlıktır koptu: “Beye haber verin! Beye haber verin!” İhtiyarın kollarına girdiler, onu bir kuş gibi deniz kenarına uçurdular. Bir sandala bindirip büyük bir kadırgaya çıkardılar. Askerlerin içinde, onun maceralarını bilmeyen yoktu.

– Haydi beyin yanına, dediler.

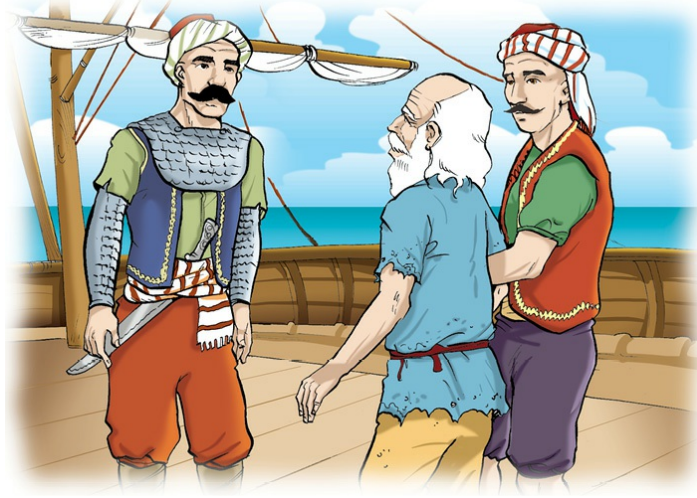
Kendini kadırgaya getiren askerlerle beraber, büyük geminin arka tarafına doğru yürüdü. Kara pala bıyıklı, sırmalı elbisesinin üzerine demir çelik zırhlar giymiş, iri bir adamın karşısında durdu.

Bey:

– Sen, Kaptan Kara Memiş misin, dedi.

– Evet, ben Kaptan Kara Memiş'im.

– Doğru mu söylüyorsun?...

– Niye yalan söyleyeyim?

– Aç bakalım sağ kolunu!...

İhtiyar, elbisesinin altından kolunu çıkardı, beye gösterdi. Pazısında, haç şeklinde derin bir yara izi vardı. Bunun üzerine Bey, ihtiyarın ellerine sarıldı; öpmeye başladı.

– Ben senin oğlunum!...

– Turgut musun?...

– Evet, Turgut'um.

İhtiyar esir, sevincinden bayılmıştı, kendine gelince oğlu ona:

– Ben, savaşmak için karaya çıkıyorum baba, sen gemide kal.

Kara Memiş, bu isteği kabul etmedi.

– Ben de seninle birlikte savaşacağım...

– Çok ihtiyarsın baba!

– Ama kalbim kuvvetlidir.

– Sen rahat ol, bizi seyret!

– Kırk yıldır, dövüşe hasretim...

– Vurulursun, vatana hasret gidersin, diyerek onu gemide bırakmak istedi. Kara Memiş, o zaman birdenbire, gençleşmiş bir kaptan gibi doğruldu. Yerinde duramıyordu. Kalkan, kılıç istedi. Sonra geminin arka tarafında sallanan sancağı göstererek:

– Şehit olursam bunu üzerime örtün. Vatan, bayrağın dalgalandığı yer değil midir, dedi.

(Kısaltılmıştır.)

MİNİ SÖZLÜK

a

âlicenap : Yüksek karakterli, haysiyetli, cömert, iyiliksever.

aman vermek : Canını bağışlamak, koruması altına almak.

angaryacı : Ücretsiz olarak çalışan, ordunun hizmetinde bulunan.

azap : Osmanlı Devleti'nde hafifi piyade askeri.

b

burç : Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı.

e

erguvani : Erguvan çiçeği rengi, kırmızımsı - mor renk.

erzak : Yiyecek ve içecekler.

f

forsa : Eskiden, gemilerde kürek çektirilen esir veya mahkûm kişi.

h

heya mola : Gemicilerin demir çekerken, ağır bir yük kaldırırken hareket birliğini sağlamak ve şevklenmek için hep birden yüksek sesle söyledikleri söz.

k

kadırğa : Hem yelken hem de kürekle hareket ettirilen büyük savaş gemisi.

kaftan : Üste giyilen astarsız, uzun, bolca elbise. Büyükleri karşılama elbisesi.

kethüda : Devlet adamlarının ve varlıklı kimselerin işlerini gören kimse, kâhya.

kös : Büyük, tek taraflı deve veya araba üzerinde taşınan nöbet vurmakta ve işaret vermekte kullanılan büyük davul.

m

mahmuz : Binek hayvanını dürtmek için çizmelerin topuklarına takılan sivri uçlu veya dişli demir parça.

mahmuzlamak : Binek hayvanını mahmuzla dürtmek.

mazgal : Gözetlemeye veya ateş etmeye uygun tarzda içe doğru genişleyen bir şekilde yapılan kale, hisar, sur deliği.

meç : Düz ve ensiz kılıç.

p

palanga : Kaleden küçük sağlam yer. Sıra hâlinde ağaçlar çakılıp arkası toprakla doldurularak meydana getirilen siper.

s

sipahi : Atlı asker, süvari.

t

tolga : Demir harp başlığı.

tuğ : Padişahların başlarına taktıkları sorguç. Mehter kösü yanında taşınan bayrak. At veya kutas kuyruğundan yapılan ve beylik işareti olarak taşınan püskül.

u

ulak : Haber ve posta götüren. Süratli devlet habercisi.

v

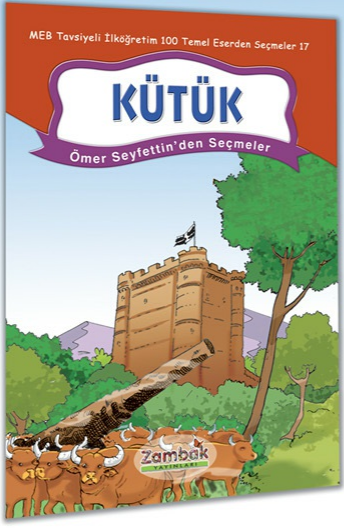
vire : Amana gelip üzerine savaşılan Őeyi verme, teslim. Savaşsız anlaşma yoluyla teslim olmak.

Z

zabit : Askeri kumanda eden rütbeli asker. İdare etme gücü olan.

zambil : Hasırdan örülerek yapılan kulplu torba.

MEB Tavsiyeli İlköğretim 100 Temel Eserden Seçmeler

MEB Tavsiyeli İlköğretim 100 Temel Eserden Seçmeler 17

KÜTÜK

Ömer Seyfettin'den Seçmeler

Zambak YAYINLARI

9 789752 466782

1. TILKI İLE TAVŞAN
2. İHTİYAR AT
3. KAVAL ÇALAN BALIKÇI
4. PAPAĞAN İLE KEDI
5. ÇINAR AĞACI
6. ÇIRKIN ÖRDEK YAVRUSU
7. ESKİ EV
8. TİMUR'UN FİLLERİ
9. KURT AVI
10. RÜYA
11. ÇOBAN İLE KRAL
12. İKİ DOST
13. KUYUDAKİ TILKI
14. TAVUS KUŞU
15. BAKKAL İLE PAPAĞAN
16. ÜÇ ÖĞÜT
17. KÜTÜK
18. PEMBE İNCİLİ KAFTAN
19. ALTIN IŞIK
20. ŞERMİN
21. DUT YEMİŞ BÜLBÜL
22. KÜLAH
23. GİZLİ MABET
24. MUTLU PRENS
25. BİLLUR KÖŞK
26. GÜLİVER'İN GEZİLERİ
27. HEİDİ
28. ALİCE HARİKALAR DİYARINDA
29. GEÇTİ BOR'UN PAZARI
30. YARIM ELMA